

РАДОЈЕ СИМИЋ
(Београд)

НЕКОЛИКЕ НАПОМЕНЕ УЗ ЦЕЛОКУПНА ДЕЛА ПАВЛА ИВИЋА

Значајна је чињеница у националној култури имати научнике таквог домета какав је Павле Ивић. И значајан је подухват издавање њихових дела — јер само тако могу вршити своју мисију. А Ивићева дела и садржајем и формом кадра су ту мисију да врше.

Међутим, да би били прихваћени како доликује њиховом стварном угледу, текстови морају бити уз одговарајућу свестрану пажњу сређени и уређени. У случају Павла Ивића тај захтев је од посебне важности, јер је он, прво, врло помно и врло истрајно, и с великим успехом дотеривао своје текстове — они су најчешће достизали високу вредност правих техничких и стилских узора; — и јер је он, друго, био осетљив не само за крупне стилске и композицијске проблеме већ и за сваки терминолошки, правописни и коректорски детаљ. Познате су — из његових сопствених изјава — Ивићеве несугласице са лекторима који, са висине своје 'власти', некомпетентно интервенишу у компетентно сређеним текстовима оних који тај посао познају и стварно цене — па и у Ивићевим увек пажљиво уравнотеженим, лепо уобличеним и добро дотераним радовима у време када његово име није било баш свакоме познато.

У 'Целокупним делима'¹, чија појава иначе заслужује сваку похвалу и пуну пажњу, настали су неки пропусти који су каткада видљиви и при првом пажљивијем читању, а које би ваљало у следећим издањима исправити. Циљ ових напомена усмерен је на то да Ивићева дела добију управо онакав узорити вид каквом је сам аутор тежио, а не да омаловаже значајан подухват њиховог издавања. И ограничена су за сада само на књигу по много чему вредну највише пажње, којој аутор

¹ П. Ивић, *Целокупна дела* (1-11), редактор Милорад Радвановић. Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци и Нови Сад.

ових редова придаје значај централног и најзначајнијег Ивићевог дела. То су са немачког преведени, и први пут на српском језику издани, 'Српскохрватски дијалекти, њихова структура и развој'².

1. Прва наша напомена тиче се следећег пасуса (стр. 82):

„С историјске тачке гледишта, међутим, везе торлачких говора са штокавским су неоспорне, па се чак може говорити о идентичном пореклу. То је дало повода многим научницима да ове говоре укључе у штокавско наречје, дајући им, наравно, посебно месту [= место] у њему, док су други давали предност подели српскохрватског језичког простора на четири групе. У овој књизи усвојен је овај други начин. Детаљнија дискусија целог проблема биће дата у поглављу о торлачкој дијалекатској зони.“

Поред заиста неугодне словне грешке која подсећа на јужњачки начин говора (исп. косовско-браничевско: *две месџе*, на *две месџе*, на *едну месџу*), у очи пада и последња реченица: „Детаљнија дискусија целог проблема биће дата у поглављу о торлачкој дијалекатској зони“.

Тога поглавља у књизи нема, па читалац може помислити да је аутор био траљав у распореду својих мисли — а није...

Аутор је, наиме, у складу са својим намерама да изда и другу књигу свога дела — која би свакако била сјајан подухват који би у целини показао какав је положај штокавштине у јужнословенском дијалекатском комплексу, — и у тој књизи да опише дијалекатски простор јужне и источне Србије, — оставио овде напомену о томе, али без назнаке да то поглавље следи у другој књизи. Када је дошло време издавања целокупних дела, редактор је морао имати на уму да друга књига 'Српскохрватских дијалеката' неће бити обухваћена тим издањем (исп. на спољашњој страни задње корице извод из издавачког пројекта, одн. списак томова који се желе, и како се желе оформити), и бар додати извесну назнаку о томе која би умирила читаочеву радозналост.

2. И друга наша напомена погађа наведени пасус, али га по значају и премашује. Када читалац упореди Ивићеву напомену из овог пасуса, кратку и недовољно образложену, са другим његовим текстовима у којима је реч о истој тематици, нпр. са 'Дијалектологијом српскохрватског језика', где је ова 'торлачка' зона обрађена као саставни део штокавског дијалекатског подручја, пашће му у очи извесна разлика у мишљењу, и дознаће да постоји нешто као генеза Ивићевих научних уверења. Та је генеза требало да нађе места у добро уређеној

² П. Ивић, Српскохрватски дијалекти, њихова структура и развој. Прва књига — Општа разматрања и штокавско наречје. С немачког превела Павица Мразовић. — *Целокупна дела III*, Сремски Карловци и Нови Сад 1994.

